
SARIKAMIŞ ŞEHİTLERİMİZİ MİNNET VE SAYGI İLE ANIYORUZ

09.01.2018

Teşkilatı Mahsusa (07 Ocak 2018)

Sarıkamışta 60 bini donarak olmak üzere 78 bin şehit vermiştik.

1914 yılının 15-22 Aralık tarihleri arasında, Sarıkamış yakınındaki Allahuekber dağlarında, Karsı Ruslardan geri almak için harekate katılan 60 bin asker donarak öldü.

Başkumandan vekili Enver Paşa büyük bir güçle, Rusları hiç beklemedikleri bir yerden, Allahuekber dağlarından aşarak vurmaya ve Karsı yeniden vatan topraklarına katmayı hedeflemişti.

Allahuekber dağlarının yer yer 2-3 bin rakımlı geçitlerinde ısı sıfırın altında 30 dereceye kadar düşüyordu. Türk askerlerinin büyük bölümü ise çölden gelmişti ve üzerlerinde yazlık üniformalar vardı.

Sarıkamışta dondurucu soğuk altında askerlerimizin durumunu Kurmay Subay Şerif Bey Sarıkamış adlı kitabında şöyle anlatıyor:

Yol kenarında karların içinde çömelmiş bir asker, bir yığın karı kollarıyla kucaklamış, titreyerek, feryat ederek dişleriyle kemiriyordu. Kaldırıp yola sevk etmek istedim. Beni hiç görmedi. zavallı çıldırmıştı. Bu suretle şu lanetli buzullar içinde biz belki on bin kişiden fazla insanı bir günde karların altına bıraktık ve geçtik.

Rus Kafkas Ordusu Kurmay Başkan Vekili Dük Aleksandroviç Pietroviç Sarıkamışta gördüklerine anılarında şöyle yer vermiş:

İlk sırada diz çökmüş 9 kahraman. Mavzerleriyle nişan almışlar, tetiğe asılmak üzereler ama asılamamışlar * İkinci sırada cephaneye taşıyanlar var, sandıkları bir avuçlamışlar ki, kainattan hırslarını almak istiyor gibiler. Öylesine kaskatı kesilmişler * Ve sağ başta Binbaşı Nihat. Dimdik ayakta, başı açık, saçları beyaza boyanmış, gözleri karşıda * [ ] dağlarındaki son Türk müfrezesini teslim alamadım. Bizden çok evvel, Allahlarına teslim olmuşlardı.

Allahuekber dağları, 37 bin şehit verilerek aşıldı ve Sarıkamış kuşatıldı. Sarıkamış kuşatma hareketi aşırı soğuk ve açlık yüzünden, hedef ele geçirilemeden, 5 Ocak 1915de sona erdi.

Osmanlı Ordusu bu dağlarda, 60 bini donma sonucu tam 78 bin şehit verdi. Rus birlikleri de bu savaşlarda 32 bin askerini kaybetti.

SARIKAMIŞ DRAMI

1914 yılındaki Sarıkamış harekatı sırasında Allahu Ekber dağlarında donarak şehit olan onbinlerce asker unutulmadı. Şehitler, Karsın Sarıkamış ilçesinde törenlerle anıldı.

Törenler çerçevesinde ilk olarak Türkiye Şehitlerine Yürüyor sloganıyla Kızılçubuk köyünden başlayan bir yürüyüş düzenlendi.

81 ilden gelen yaklaşık 3 bin kişinin katıldığı yürüyüş, olumsuz hava koşullarına rağmen başarıyla tamamlandı.

Yürüyüşe katılanlar, Allahu Ekber Dağlarının eteklerinden geçerek, yaklaşık 7 kilometre yol katedip, Sarıkamış Şehitliğine ulaştı. Burada düzenlenen törende yapılan konuşmalarda, vatan uğruna canını severek veren şehitlerin gönüllerde daima yaşatılacağı vurgulandı.

Binlerce Asker Soğuğa Yenildi

1914te, Doğu illerini kurtarmak için Ruslara taarruz edilmesi kararı alınınca, harekatın hedefi Sarıkamış olarak belirlendi. 22 Aralık 1914te başlayan harekatın ilk iki gününde hedeflere ulaşıldı.

Enver Paşa komutasındaki Türk ordusu, 25 Aralık günü Soğanlı Dağları üzerinden taarruza geçti. Fakat, geçit vermeyen karlı dağları aşmaya çalışan binlerce Türk Askeri soğuğa yenik düşerek şehit oldu.

SARIKAMIŞ HAREKATI

Sarıkamış Harekâtı Birinci Dünya Savaşında felâketle neticelenen askerî harekât.

Osmanlı Devleti harbe; 1878den beri Rus işgalinde bulunan Kars, Sarıkamış, Ardahan gibi doğu illerimizi geri almak, Doğu Avrupada Ruslarla harp hâlinde olan Almanlara yardım etmek, kazanılacak bir zaferle Kafkaslar ve Orta-Asyadaki Türk illerinin kapısını açmak maksatlarıyla, başta Enver Paşa olmak üzere, iktidarda bulunan İttihatçılar tarafından sokuldu.

Türk bayrağı çekilip, Yavuz ve Midilli adı verilen iki Alman zırhlısı, Karadenizdeki Rus limanlarını bombardıman etti. Rusya da buna karşılık olarak 30 Ekim 1914 tarihinde Türkiyeye taarruz etti. Rus-Kafkas ordusu, Karadenizden Ağrı Dağındaki hudut üzerinden yedi kol hâlindeki saldırısıyla Pasinlere kadar ilerledi. Rus ordusunun taarruzu, Köprüköyde durduruldu. Üçüncü ordu, 3-9 Kasım 1914 günlerinde meydana gelen Köprüköy Meydan Muharebesinde Rus ordusunu yendi. Üçüncü Ordu Komutanı, mevsim şartlarını dikkate alıp, ayrıca askerin kaput başta olmak üzere, giyim ve iâşesinin yetersizliğini, top ve süvari atlarının azlığını hesaba katarak, sıcağı sıcağına düşmanı takip etmedi. Köprüköy Meydan Muharebesinin raporlarını alan, yarbaylıktan paşalığa terfi ettirilen Harbiye Nazırı (Millî Savunma Bakanı) Enver Paşa, Alman kurmay ve generalleriyle Erzuruma geldi. Enver Paşa, Erzurum ve Köprüköyde birer taburu teftiş etmişti; ancak ordu birliklerinin tamamı hakkında yeterli bilgiye sahip değildi. Üstelik, ordu kumandanı Hasan İzzet Paşanın, bu mevsimde harekât yapılamayacağı, taarruzun bahara bırakılması tavsiyesine karşılık, onu vazifesinden azletti ve taarruza karar verdi. Üçüncü Ordu Komutanlığı vazifesini de üzerine alan Enver Paşa, 18 Aralık 1914 tarihinde, kıtalara, taarruz emrini verdi.

Taarruza iştirak eden birliklerin büyük bir kısmı, özellikle Arabistandan geri çekilen ve Güneydoğu Anadoludan sevk edilenler, sıcak iklime alışık olup, teçhizatları yönünden kış şartlarına hazırlıksızdı. Üçüncü Ordunun üç kolordusu (9, 10, 11. Kolordular), 24 Aralık 1914 günü -39 derece soğukta Büyük Sarıkamış Çevirme ve Kuşatma (İhâta) Harekâtına başladı. Ayrıca, gerilla harbi yapan yarı resmi Türk çeteleri de, Ardahana hareket etti. Üçüncü Ordudan bazı kıtalar, 24-25 Aralık gecesi, Sarıkamışa ulaşmayı başardı. Ancak, Allahü Ekber Dağlarını aşarken çetin zorluklar ve kış şartları sebebiyle gerek miktar, gerekse mevcut silahları yönünden çok zayıf ve kayıp verdiler. Allahü Ekber Dağlarını aşan Mehmetçiklerden bir kol da, Sarıkamışın doğusundaki Selim İstasyonuna vararak demiryolunu tahrip edince, Sarıkamıştaki Rus kolorduları paniğe uğradı. Gayriresmî Türk çeteleri de, 1915 yılı başında Ardahana girdi. Rus Kafkas Ordusu Başkumandanı, Üçüncü Ordunun ilerleyişi üzerine; 2-3 Ocak 1915 günlerinde telsiz-telgraf ile müttefikleri Fransa ve İngiltereye, günde birkaç defa yalvarırcasına başvurarak:

Telefon konuşmalarını durduran soğuk ve kış, Türk ordusunu engelleyemiyor. İkinci bir cephe açarak, Türk ordularının ilerlemesi durdurulamaz ise, zengin Bakü petroleri, Osmanlı-Alman ittifakının eline geçecek ve Hindistan yolu onlara açık bulunacaktır! haberini gönderiyordu.

Kış, 3-4 Ocak 1915 gecesi daha da şiddetlendi. Fırtına ile yağın kar, yolları tıkayıp, çadırları yıktı. Arkasından da dondurucu soğuklar bastırınca, 150 000 kişilik ordunun 90 000i (veya 60 000i) donma, dizanteri ve tifo gibi hastalıklarla mahvoldu. Sarıkamış İstasyonuna giren Enver Paşa, bu felaket karşısında, Üçüncü Orduyu yüzüstü bırakıp, İstanbula döndü. Bu harekâtta Ruslar, 32 000 kayıp verdiler.

Sarıkamış Harekâtı; kuşatma harekâtıyla düşman kuvvetlerinin arkasına düşmeyi hedef alan, başarılı bir plândı. Ancak, stratejinin faktörlerinden zaman iyi değerlendirilmediği, kuvvetler de böyle bir harekâtı yapacak şekilde teçhizatlandırılmadığı için başarısızlıkla sonuçlandı.

Ordunun kış şartlarına hazır olmaması ve olumsuz iklim şartları sebebiyle ikmal ve iâşe hizmetlerinin yapılmayışı, kıtalarda açlığa, hayvanların telef olmasına, dolayısıyla birliklerin dağılmasına sebep oldu. Enver Paşanın şursuzca verdiği gece taarruzu emirleri, kayıpları daha da arttırdı.

Sarıkamış Harekâtı sonunda, Doğu Anadolu kapıları, Ruslara açıldı. 13 Mayıs 1915te Ermenilerin

işbirliği yaptığı Rus kuvvetleri, önce Vana, bilâhare Muş ve Bitlise girdi. Ermenilerin harp esnasında Ruslara yaptıkları büyük hizmetin karşılığı olarak, bu illerin valilikleri, Ermenilere verildi. Harpten sonra, Ermeni-Rus işbirliği sonunda, bölge halkına karşı müthiş bir soykırıma girişildi. Van Gölünün ortalarına kayıklarla taşınıp öldürülen, suya dökülen çocuk, kadın, genç ve ihtiyar Türklerin sayısı, kesin olarak tespit edilmemesine rağmen, çok fazladır. Esasen, bu harp sırasında Ermeni Komitacıları, hemen her tarafta isyana hazırlanarak, birçok yerde depolar dolusu silah ve cephane biriktirdiler. Bu silah, teçhizat ve destekle katliam yapıp, Doğu Anadoluyu harabeye çevirdiler.

<https://teskilatimahsusa.wordpress.com/2018/01/07/anma-mesaji-sarikamis-sehitlerimizi-minnet-ve-saygi-ile-aniyoruz-sarikamis-sehitleri-hikayesi-yer-sarikamis-15-22-aralik-1914/>

Kaynak/Source: